

Megjelenik havonként háromszor, egy-egy lapon, negyedik alakban, közhasznú tartalommal.

Előfizethető egy időnyire, vagyis félévre: helyben, házhoz hordással 1 forint 50 krajczár, vidékre, postán küldve 2 forint. Egyes szám ára 10 krajczár.

HORTOBÁGY.

FOLYÓIRAT.

Előfizetést elfogadják a helybeli könyvtárak, Borsos Ferenca gyógyszerész ur, és a szerkesztő.

Minden e folyóiratra vonatkozó levelek a szerkesztőhöz (Széll utca 2465-ik szám) intézendők.

1862.

18. szám.

Ápril. 22.

T. cz. előfizetőinkhez.

Néhány nap múlva fél éve lesz, hogy a „Hortobágy“ első számát kibocsátottuk. Akkor oly irodalmi vállalat eszméje lebegelt szemeink előtt, mely olcsósága és népies czikkei által a tömegre hatni, azt először magának, és azután a közügyeknek megnyerni igyekezzék. — De rövid idő múlva be kelle látnunk, hogy e nagy cél elérésére, csekély erőnk nem elegendő. A tömeget nem tudtuk megnyerni; megszokott egykedvűségében maradt az, s hogy csaknem könyelműnek nevezhető árszabásunk mellett, anyagilag meg nem buktunk: csupán azon néhány műveltebbnek köszönhetjük, kik Debreczenben, minden eféle közterhet egyedül viselnek.

Mivel viszonzhattuk volna szives részvételt, ha az által nem, hogy folyóiratunk működését, az ő műveltebb igényeik felé irányozzuk? hogy a csupán néplap eszméjétől eltérve s e temérdek szellemi és anyagi erőt igénylő kérdés megfejtését tehetségesbekre bízva, a helyi érdekeket lehetőleg jól képviselő helyi lapot tegyük vállalatunkat?

Ugy történt. Hogy mily sikerrel, s mennyire felelhetünk meg ez új s az előbbinél nem könnyebb feladatnak? azt ítéljék meg t. olvasóink. Azon körülmény, hogy folyóiratunknak, melyet egyetlen előfizetővel kezdtünk meg, lassankint, s még e napokban is folyvást érkeztek előfizetői, hogy a vállalat költségei, melyekből a folyam közepén még sok hiányzott, most már tökéletesen fedezve

vannak, s hogy csekély összeütközéseket leszámitva, ellenszenvvel küzdeni nem kényveltünk, némi siker hiedelmére bátorit minket.

Bátran nézünk az átalakított lap teendői elé is, igyekezni fogunk eddigi t. cz. előfizetőink bizalmát ezentulra is kiérdemelni, s hisszük hogy azokat is, kiket a részvétől, egy vagy más ok eddig visszatartott, lassankint megnyerjük ügyünknek.

Nem is az czélja jelen felszólalásunknak, hogy előfizetésért könyörögjünk, s az elő nem fizetőket korholjuk. Leginkább szellemi pártolás az, mire t. cz. előfizetőinket ezennel felhívjuk. Mert nem vagyunk annyira önhittek, hogy nézeteinket csalhatlanoknak, s a tisztánlátást, a szerkesztőség kizárólagos tulajdonának higgyük, s biztosítjuk t. cz. ügy barátainkat, hogy ha lapunk mégis egyoldalú nézeteket képviselne, annak nem mi volnánk okai. Mi ugyan az eddig szerzett ígéretekben bizva, nem hisszük, hogy közlemény dolgában valaha megszoruljunk, de czélt csak akkor érhetünk, ha városunk és vidéke tisztelt polgárai, kiknek véleménye eltérő is, de végczéljuk csak egy lehet, szellemileg támogatják törekvésünket. A nyilvánosság hasznai megbecsülhetlenek, s könnyen megeshetik, hogy a ki a közügyek feletti eszméjét ki nem mondja, egy-egy kincstől foszlja meg hazáját, nemzetét, szülőföldét és önmagát.

Tehát szellemi pártoltatás az, a mit t. előfizetőink és olvasóinktól leginkább kérünk, ezt azután az anyagi nyomon követendi.

Szétküldött programmunk eléggé megismerteti azon tért, melyen mozogni szándékozunk, csupán azon balvéleményre van megjegyzésünk, mintha lapunk kizárólag szinügyi lap akarna lenni. A „Hortobágy“ a debreczeni szinügyegy-

let tulajdona ugyan, s annak érdekeit képviseli, mert hiszen haszontalan lap volna az, mely nemes törekvéseket, — minő a szinügyegylet is — képviselni kötelességének nem tartaná, de egyebekben tőle szellemileg független, s nem csak minden eddig létező tiszta, nemes czélú egyesület vagy vállalatnak barátja és tehetségéhez képest előmozdítója, de ha az isten engedi, újaknak is indítványozója és szellemi segélyezője leend.

És most eddigi t. cz. előfizetőink türelme, és pártolásaért köszönetet mondva, azon reményben vesszünk tőlök búcsút, hogy az új folyamban, elismerésüket és becses rokonszenvüket kiérdemelnük sikerülend. A szerkesztőség.

Adat k á k

a debreczeni szinészet és színház történelméhez.

(Vége.)

A czeglédutczai helyiség, és az ügy hátrahoztatása iránt annyi buzgalmat tanúsított mindenható, városunkból végképen eltávozván, az ellenszenvhangosabban mert nyilvánulni, s a politikai körülményeknek is változával, állandó színházunk ügye, negatív állásából nem sokára kilépett. Az állandó bizottmány az első zörgetésre, örömmel nyitotta meg tevékenységének ajtaját, 150,000 forint községtanácsilag megszavaztatott, a bizottmány az építés technikai vezetésére teljhatalommal felruházott, s rövid fontolgatás után, helyiségül a czeglédutczai Semsey féle telek megvásároltatott.

Ha már a piacon, vagy ahoz közelebb nem épülhetett színházunk, e helyiség választását nem nevezhetjük épen szerencsétlennek, sőt örülnünk kell azon, hogy az épület, habár udvaron, de minden oldalról szabadon állva, diszes kerttel lesz környezhető, s legtágasb utcaink egyikén, a legnagyobb tolongás sem leend veszélyes. De legfőbb előnye e vételnek az, hogy színházpénztárunk megbirja. A telek ára 15,000 ofrt, mely a szerződés szerint apró részletekben fizetvelik le, míg más vetelek, vagy kisajátításoknál a pénztárt, már az építés előtt 50 sőt 100,000 frtnyi kiadással is kellett volna terhelni.

A bizottmány Ybl építészt, ki nagy tervét ez új helyiséghez átalakítani ígérkezett, ennek teljesítése, illetőleg új tervek készítésére szólította fel, s később az általa vázolt két terv közül az egyiket kiválasztván, annak részletezésére s költségvetés készítésére újlag megbizta. Az elfogadott terv gömbölyü veggel nézett az utcára, mint a drezdai színház; míg a másik egyenes, és oszlopos homlokzattal bír.

Ezen megállapodás után és csak ekkor jutott eszébe a bizottmánynak, hogy tulajdonkép csődöt kellett volna a tervre hirdetnie. — Ezt némileg pótolni akarva, Skalnicszky építészt is felszólította, hogy tervvázlatot készítsen, s erről Ybl építészt azon megjegyzéssel értesíté, hogy nem a bizottmányilag elfogadott gömbölyü homlokzatu, hanem a másik tervet részletezze. Mire Ybl ur határozottan kijelentvén, hogy a dolog ily állásban, semminemű tervet készíteni nem fog, végkép visszalépett.

Skalnicszky ur több tervet vázolt, melyek közül egy, némi módosítással elfogadtatott. Az építés — a fölszerelésen és díszítésen kívül 101,000 forintért — több jelentkezők közül Vecsey Imrénének adatott, ki is az épületet 1862-dik évben fedél alá venni, és 1863-ki augusztusban tökéletesen elkészíteni, magát kötelezte. A részletes rajzokat s egyes mintákat Skalnicszky ur készíti s az építésre felügyel. — Az építés költsége a város pénztárából s a 30,000 frntnyi alaptőkéből fedeztetik, 10,000 frt későbbi szükségekre félretétetvén.

Az elmúlt nyár elején, a telken levő épületek széibontása s később az alapok ásatása megkezdett, s azóta a legnagyobb erélyvel és eredményyel folytattatik, úgy hogy ma már az épület arányai minden részen tökéletesen láthatók, s a feltételek teljesítésére biztos kilátásunk van.

Az alapásás és falrakásnak különös akadályul szolgált a földrétegek alkalmatlanságán kívül, a sok kutgödör, melyek nagyobb részben az épület szögleteibe estek, s bétemetések, hogy későbbi veszély, vagy kárnak eleje vétessék, temérdek fáradsággal és anyagvesztéssel járt.

Az épület eleje néhány öllel belebb esik az utcavonalnál, melytől diszes vasrácszat fogja

elkülönözni s az udvar alacsonyabb hátsó része feltöltetvén, méltó körzetül szolgálанд a nagy-szerű épületeknek.

A színháztelken állott lakház egyike volt leg-régibb épületeinknek, s némelyek szerint egykor az enyingi Török grófokat, sőt a Hunyadi-családot is uralta. A bizottmány ügyelettél volt, hogy a szétbontásnál előkerülhető régiségek el ne vesz-szenek, s ámbár az eredmény egészben véve je-lentéktelen, mind a mellett is egy régi faragott kő, melyből valamely czimer, vagy inkább egy-házi jelvény domborodik ki s 1559 évszám lát-ható, — egy ép téglá 1638. Katona M. vésett jegyekkel, — régi békóvas, és igen széles ló-patkó darabok, — egy régi felkötő sarkantyú és egy a lovagkorból való nagy zabla, méltán fog-lalhatnának helyet muzeumunkban.

Debreczeni gyalogséták.

II.

Fővárosi tárczairó így, vagy legalább körül-belől így kezdené: „nyujtsák karjaikat kedves nagysáim! lépünk be együtt ez s ez utcába, hol szemeink sat.“

Ellenben én, ki vidékiségem érzetében, még per „mi“ is alig merek szólni, így kezdem: en-gedelmet kérek, de én itt az alföld fővárosában, bármennyire ohajtanám is, a fővárosi modern tár-czairónak nem lehetek méltó viszhangja, már csak utczologiai tekintelben sem, mert míg ő Pest utcáin, hol a járda, — az egész művelt világ példája szerint — szebb és jobb a szekerdénél, bármely delnőnek is bátran ajánlhatja karját egy-egy jótékony hatású sétára, — addig nekem debreczeninek meg kell gondolnom, hogy delnö-met, sem a gidres-gödrös járdára, sem a lovak és szekerek miatt életveszélyes burkolatra, nem vihetem lovagiatlanság nélkül. — Annálfogva saját utaimon járva, arra kérem nyájas és nyájtalan olvasóimat: ne fáradjanak velem, hanem méltóztassanak kedves családaik körében időzve, „gyalogsétászuk“ élményjegyzeteit kényelemben rostálgatni.

Mert hasztalan állítják önök, hogy a rostál-gatás nem szokásuk, s hiába hitetik el magokkal,

hogy ha teszik is, érdemesb tárgyakkal teszik, mint a „Hortobágy“ igénytelen czikkei. — Meg-rostáljuk, megkritizáljuk biz ott, a legigénytele-nebb s a legmagasztosbat egyiránt.

Ime az idő. Mily nagy embereket, mily nagy tetteket szül az idő, s mégis ha beszélhetnénk vele, nem vonnánk-e kérdőre, a miért hires sza-badságainkat tönkre tette?

Valóban szomorú kép! Hová lett az egykori élénkség, mely e szűk utczák sátorfalait csaknem szétfeszítette? Hová lettek — hogy emberem-lékezeten túl ne menjünk. — észak taláros satra-pái, délkelet izmos nábobjai, és nyugot feszes milliomosai? Sőt hová lettek magok a környék büszke földbirtokosi, a tiszteletgerjesztő matronák és szeretetre méltó szép ifju nők is? — Egykor a debreczeni külső vásártér, dus lombozatu élő-fához hasonlított, melynek leveleit termékeny szellő, szünet nélkül mozgatta; most ékes ra-va-talhoz hasonlít, mely a régi nagyságra, de egy-szersmind a mulandóságra emlékeztet.

És mi ezen hanyatlás oka? Az idő. Az idő tette azt, hogy országos vásáraink színhelye a városon kívül jelöltessék ki; az idő hozta létre a vasutakat, az idő tett minket szegényekké, persze hogy nem saját kezei által. De ha már a különben is jótékony vasutért szemrehányást tenni nem akarunk, s erszényeink ismét megtelezésére gon-dolni sem merünk, nem joggal kérdezhetjük-e az időtől: mért nem teszi azt, hogy a körülmények változtával vásáraink színhelye is meg-változzék? Gondoljuk meg csak: mily lendü-letet okozandott a város emelkedése és szépü-lésére s anyagi gyarapodásunkra nézve, ha a la-kosok többségének ohajtása szerint, az országos vásárok, már ezelőtt kizárólag a belvárosban tar-tatnak vala! Most csak azon sovány vigasztalá-sunk marad, hogy „a mi halad nem marad;“ hogy a város a nagy részt üres kősátrakat, olcsó áron lassankint magához váltva, jelentékenyebb költe-kezés nélkül kórházakká, vagy egy nehéz problémát megfejtendő: laktanyákká alaki-tandja, vagy pedig egyeseknek átengedve, a bör-szappan és egyéb kellemetlen büzü és az egész-ségnek ártalmas gyáraknak, a városból kivi-telét eszközli.

Még más panaszom is van az időre. Mostani országos vásárunk, — mint kereskedők valomásaiból tudom, — minden eddiginél csekélyebb volt; annyira, hogy többen nem hitték, hogy ez lett legyen a vásár, hanem vásár után néhány napig itt maradni elhatározták, s ime az idő azt sem engedé, hogy sátraik előtt sütkérezhessenek; hanem „az ég csatornáit megeredtek,” és minden teremtet állnak, fedél alá kellett menekülni. Magam is veszélyben forogtam, hogy a magas menynek könyüinek s sebkeendőül alkalmaztassam. Mit tehettem okosabbat, mint hogy a hatvanutczai oldalon fekvő, elhagyatott sátrak egyikének eresze alá meneküljek és minthogy „az idő: píz,” leg-alább ujságot olvassak.

— Halátlan munka! — gondolja magában Maradi ur, ki azt tartja, hogy Debreczen városnak, isten ellen való véték volna haladni.

— Nincs abban semmi! — jegyzi meg Hirfali ur, ki mohón eszi az ujságot, de ha tartalmáról kérdezik, mindig ezt feleli.

Nem egészen halátlan biz a! és van benne valami, tisztelt polgártársak. Ime, egy igénytelen lap, a szathmári „Tárogató” f. évi 25-ik számában, oly példát találok, melyet követés végett ide nem írnom lehetetlen. Azon eszme t. i. melyet közelebb megpenditettem, a jótékony nőegylet eszméje, Szathmárott már életbe lépett. A város járásokra felosztván, minden biz. és segélyező tag részére egy-egy járás jelölletett ki, hol kötelességek minden házat meglátogatni, segélyt gyűjteni, a szemérmesb szegényeket feljegyezni, és segélyezés végett bejelenteni, a város árváit gyakran meglátogatni, s azoknak testi és szellemi jóllétét figyelemmel kísérvén, erről időnkint jelentést tenni. — Azonfelül a bizottmány, árva gyermekeket egészen az egylet pártfogása alá vesz, elaggott nőket a dologház állandó szegényei közt elhelyez, s a dologházi szegények élelmezésében részt vesz.

Már most az a kérdés: vannak-e Debreczenben szegények, aggok, árvák? s nincsenek-e Debreczenben nemes keblű hölgyek? — A feleletet másoktól várjuk. — Adja isten, hogy ezen másokat, a jótékonyság nemtője, ihletével megszállja, és felmelegítse!

Itt az ég ujjszatulása. Tavasz közepén vagyunk, s hideg van, és hó esik. Mily jól esnek ilyenkor a szegény betegnek egy kis ápolás, a rongyos árvának egy kis ruha, s az erőtlen aggnak egy kis meleg leves!

— Meleg kályhát kíván a kedves olvasónak

Rikolti Dávid.

Közélet.

Folyóiratunk múlt számában, csak futólag említettük azon fontos hirt, hogy a kis templomnak egészen újból építtelése, közgyűlésileg elhatározottat. Sietünk e közlést kiegészíteni.

A kis templom kiigazítása ügyében, véleményezés végett kiküldött Bizottmány, tervrajzokkal kísért jelentést adott be a közgyűlésre. E jelentésből az tűnik ki, hogy ha csupán új tető készítenék a templomra, ez 7-8000 forintba kerülne, fenn maradván a megvedlett falak és elavult kerítésnek évenként igazítgatása; ha pedig a falak, a bemutatott tervrajzok valamelyike szerint, új bejárások és új tetőzettel, kissé fölebb emeltetnének, ez 28-30000 friba kerülne.

A bizottmány, egyelőre ezen utóbbi kijavítást volt hajlandó a közgyűlésnek ajánlani; de később, a templom avult falait szigorubb szemle alá vévén úgy találta, hogy e kül csinosítás után a templom benseje, — melynek talaja az utsza felszínénél mintegy 8 lábbal alantabb fekszik, — épen oly sötét és disztelen maradna, mint ezelőtt, — azonkívül szakértők úgy nyilatkoztak, hogy e kül disztés, a kijavíthatlanul elkorhadt és salétromtól másfél ölnyi magasságban megrongált falakat, csak annyira erősítené meg, hogy azok mintegy 10 év múlva ujigazítást igényelnének: — ezeknél fogva a bizottmány, a kül tatarozást czélszerűnek nem találva, azt ajánlá a közgyűlésnek, hogy — a még jó erőben levő torony meghagyatván, — a kis templom egészen újból építtessék.

Az egyházi közgyűlés hosszas, s minden oldalról megvitatott tanácskozás után, a bizottmány javalatát elfogadta s elhatározta, hogy az építéshez új terv készíttessék, s egyszersmind a városi hatóság megkerestessék, hogy a mennyiben a Széchenyi utca, a templomkerítés eltávolításával,

szélességben tetemesen nyer, e nyeremény vizsonzása fejében, de különben is, mint az egyháznak természetes patronusa, a templom építéshez anyagokkal s egyéb segélylyel is járuljon. A hivek pedig, a terv elkészülte és elfogadtatása után kegyeletes adakozásra fognak fölhivatni. — A közgyűlés nagy többségének biztos reménye volt, hogy a körülbelől 80 — 90000 forintba kerülő templomot, melynek tetőzetére már 12000 frtnyi alapítványunk van, isten dicsőségére, a vagyonosbak forintjai s a szegényebbek filléreiből, egy-két év alatt felépíthetjük. Hogy is ne remélénk, mikor a határozat hozásakor, a kegyelet azonnal tettekben nyilvánult s Vecsey Imre építész 3000, Barcsai Miklós építész pedig 200 frtot ajánlottak fel az új építéshez!

Most tehát szükséges, hogy a kiküldött bizottmány mielőbb összeülvén, tervet készíttessen, hogy az építéshez megkívántató téglának még ez évben előszállítása és termelése felől idejében intézkedni lehessen. Nem tudjuk: fog-e a bizottmány a stylra nézve határozni, vagy annak választását egészen a tervkészítőkre bizza? részünkről ohajtánók, hogy a templom, a legmagasztosb és egyházaknál legszokottabb goth stylban építenék.

A közgyűlésben, a templom homlokzatának a piaczig kihozása, némelyek előtt kívánatosnak látszott, s azon ohajtást is hallók nyilvánítani, hogy a templom udvara, mely a Széchenyi-utczai lelkészlak kertéből is bővíthető, az egyháznak jövedelmező diszes boltokkal vétessék körül.

Sokan úgy vélik, hogy ha a torony megmarad, izléses templomtervet készíteni lehetlen; mi azonban úgy látjuk, hogy a torony külalakja, a templom styljához könnyen átalakítható, sőt ha tetőzete tartósságot ígér, annak az — egyébiránt együttesen készítenő — terv szerinti megújítása későbbre is maradhat.

A kistemplombeli orgona készítése, az egyházigyűléstől felhatalmazott bizottmány által, Kisszeli József orgonakészítő művészre bízott, mint ki a jelentkezők közül legelfogadhatóbb feltételeket ajánlott; s teljes bizosságot nyújtani ígérkezett.

A magyar földhitelbank, a földbirtokosink e rég ohajtott, s örömmel üdvözölt segitőtársa végre mégis létesülni fog. Nem mulasztandjuk el annak idejében megismertetni, és működését figyelemmel kísérni. Egyelőre anyit, hogy jövőjéhez, irányadó körökben a legszebb reményeket kötik.

Nem szeretünk hegedni kezdő sebeket felszakgatni, de felszólítván, lehető téveszmék megakadályoztatása végett, kötelességünk kijelenteni, hogy az e hó elején eltemetett O. F. mint hátrahagyott levelei bizonyítják, nem más okért kereste — övéinek mély bánatára — a halált, hanem mert nem rég kapott idegbetegsége, és tüzoltás alkalmával, esés közben szerzett lábujjának kigyógyulta fölött kétségbeesett.

Helybeli polgár Nagy József urnak, folyóiratunk mult számában közölt alapítványára nézve, kiigazításul tudatjuk, hogy az alapító, a kijelölés jogát nem egész életére, hanem csupán az idei egy esetre tartotta fenn magának.

Egy bajon ismét segitve van. Ugyanis az indoházlérnek, a váradi országot felé eső részét, a városi tanács, jeles kertészünk Vas Pál felügyelete alatt, kerté alakította, s mint egyik legtekintélyesb tagja előttünk nyilvánítá, az indoházhoz vezető utat is, a mult évi alkotmányos tanács által oda szánt tőkéből ki fogja burkoltatni. Átalában elismerést érdemel az új szervezetű városi előljároság, hogy ez alkotmányos által tervezett de nyomtatott körülményei közt nem létesíthetett szép és hasznos intézményeket felkarolja és létesíti. Ohajtandó, hogy e vasuti sétakert, szentsegtörő kezek bántalmaitól megóvassék, s hogy a vasutársulat a burkolatot, saját érdekében is, a raktárakig levigye.

Az akadémia a 100 aranyos Karácsonyidijt, „Bün bünt követ“ czimű drámáért, Dobsa Lajosnak ítélte.

Apr. 13-kán Szuk Róza gordonkaművész, hangversenyt rendezett a casino teremben; Zengei J. zongorakiséréte, s Prielle Kornélia, Baráthy és Mezei közreműködésök mellett.

Beküldettek. 1. A nyomorúság árvizei. Lélek-emelő egyházi beszéd, melyben a szerző, nt. Szász Károly ur, a hiveket adakozásra buzdítja. — Ára 12 kr. — Jövedelme a solti vízkárosultak nyomorának enyhítésére van szánva. — Megrendelhető nálunk is, nagyobb számban 20% engedménnyel.

2. A h. h. tiszántuli egyházkerület statisztikája, 1862-ben. Közöljük belőle a következő érdekes adatokat:

A h. h. t. t. egyházkerület 15 egyházvidéke, összesen 555 anya és 501 leányegyházat számít kebelében, 575 lelkész, 85 segédlelkész, 916 tanító és 55 kántorral. Lelkek száma összesen 789460. Legnépesebb a békéshátsági egyházvidék 142878, utána a debreczeni e. v. 105850, legkisebb a mármaros-ugocsi e. v. 14875 lélekkel.

Az egyházkerületben, a debreczeni főtanoda mellett van 11 gymnasium, 50 rendes és 6 melléktanárral. Leglátogatottabbak az 559 tanuló debreczenin kívül, a szathmári és h. m. vásárhelyi gymnasiumok 110-110 tanulóval, legkevésbé látogatott a karczagi 25 tanulóval, (és ez igen szomorú dolog).

1861-ben születtek összesen 54884-en, meghalt 27555, tehát a szaporodás 7549 lélek. Ujházások száma 10488.

A szaporodás arányai, e könyv szerint legkedvezőbbek a mármaros-ugocsi egyházvidékben, hol minden 21 lélekre, legkedvezőtlenebb a debreczeniben, hol minden 184 lélekre esik egy szaporodás, míg a nagy-szalontaiban minden 166, a Biharban minden 168, és az érmellékiben minden 509 lélekre egy fogyás esik. Tehát Biharországban csaknem mindenütt fogyás!

A kimutatás szerint, 100 iskolázható közzül, a debreczeni egyházvidékben 97, míg az alsó-szabolesiban 45 gyermek; az egész egyházkerületben pedig összesen, 87395 iskolaköteles gyermek közzül 62747 jár iskolába.

Nem szólunk a többi arányról, de az iskolázottakra nézve meg kell jegyeznünk, hogy e rovatban aligha tévedés nincs. Mert például a debreczeni egyházvidékről az mondatik, hogy benne összesen 222 iskolázható marad iskolázás nélkül, pedig több mint valószínű, hogy magában Debreczen városban 1000 gyermeknél több nem élvezi a köznevelés jótéteményét.

A magyarországi vízkárosultak részére, Debreczenben tett adakozások folytatása. (l. 17. sz.)

Kádár Dániel 10 kr, Köblös Sámuel 10 kr, Renó Ferencz 10 kr, Teke József 10 kr, Lugasi János 10 kr, Szegedi György 10 kr, Szilágyi Mihály 10 kr, Veres József 10 kr, Veres Andrásné 10 kr, Békési Sándorné 10 kr, Besenyi Lajos 10 kr, Kovács András 10 kr, Mészáros Sándor 10 kr, Pap Józsefné 20 kr, Szekeres István 10 kr, Kovács Ferencz 10 kr, Hegyemegi István 10 kr, Nagy Sándor 10 kr, Danes Sándor 10 kr, Hevesi István 20 kr, Balog István 30 kr, Törös István 20 kr, Veréb István 10 kr, Rácz József 30 kr, Lente Pál 10 kr, Bácsi László 20 kr, özv. Varga Gáborné 20 kr, Beregi Pál 20 kr, Bereczki István 10 kr, Hodos Ferencz 20 kr. — 4 frt 10 kr.

Szücs Mihály 1 fr, Tóth Gergelyné 20 kr, Söltész Ferencz

10 kr, Erdy Péterné 30 kr, Vilmányi János 10 kr, Kéki Istvánné 20 kr, Jankovics József 20 kr, Sipos Istvánné 20 kr, Nagy József 20 kr, Tóth István 10 kr, Nagy Jánosné 10 kr, Bácsi Gábor 10 kr, Kiss György 20 kr, László Mihály 10 kr, Kozma István 10 kr, Székely István 10 kr, Teremi István 10 kr, Szücs Mihály 10 kr, Kocsis András 20 kr, Szilágyi István 10 kr, Körössy János 10 kr, Tóth Mihály 20 kr, Takács Mihályné 10 kr, Kiss Mihály 10 kr, Kóta Ferencz 20 kr, Hüse István 10 kr, Szombathy János 20 kr, Vad Mihály 20 kr, Papp István 10 kr, Enyedi István 10 kr, Barta Mihályné 10 kr, Pinczés János 20 kr, Csóka István 10 kr, Hadházi Mihály 4 kr, Vágó Sándor 10 kr, Pinczés András 10 kr, Pinczés Mihály 50 kr, Hatvani Erzsébeth 20 kr, Szepesi István 10 kr, Bona Ferencz 10 kr, Debreczeni Istvánné 10 kr, Teremi Sándor 40 kr, Harsányi András 20 kr, Horváth Miklós 10 kr, Boldog István 10 kr, Kovács Péterné 10 kr, Szücs Mihály 10 kr, Bakk István 10 kr, Nagy András 20 kr, Kovács István 20 kr, Kovács István 20 kr. — 8 frt 54 kr.

Jéger József 4 fr, László Józsefné 40 kr, Papp Antal 15 kr, Huttlész István 2 fr, Lengyel János 1 fr, Borsos Ferenczné 1 fr, Kaimné 1 fr, Jelenák Julia 2 fr, Josef Hauzenberger 1 fr, Iczik Ferencz 20 kr, Szegedi György 20 kr, Püspöki István 1 fr, Mészáros János 1 fr, Takács Miklós 1 fr, Ökrös Péterné 10 kr, Kovács Ferencz 50 kr, Szodray Ferenczné 10 kr, Kiss Ferencz 10 kr, Péntek József 10 kr, Pál Imre 10 kr, Fehér Istvánné 10 kr, Fehér András 1 fr, Fehér Ferdinándné 10 kr, ifj. Vásári András 1 fr, özv. Csathóné 30 kr, Varga Gábor 20 kr, Treleczyk Ferencz 20 kr, Popovics Istvánné 10 kr, Berecsy Sámuel 1 fr, Somogyi József 10 kr, Névtelen 1 fr, Csengeri 50 kr, Pintér Karoly 50 kr, Tikos István 1 fr, Posszert János 1 fr, Nemes Gábor 1 fr, Fekete Bálintné 1 fr, Szabó Bénéiamin 10 kr, Lackó József 20 kr, Schneider Józsefné 10 kr, Gebey Istvánné 10 kr, Csóke Gergelyné 10 kr, Dobszay András 20 kr, Fogarasi János 10 kr, Zefer János 10 kr, Karázi István 20 kr, Balogh Ferencz 10 kr, Kiss István 10 kr, Pálfi Jánosné 20 kr, Balogh József 15 kr. — 28 frt 8 kr.

Földvári János 10 kr, Farkas Lajos 10 kr, Németh Sándor 10 kr, Nagy Bálint 10 kr, Veres János 50 kr, Pomor Mihály 20 kr, Varga István 10 kr, Somogyi Mihály 10 kr, Huszár József 20 kr, Vértesi András 10 kr, Nyilas Mihály 10 kr, Szabó Mihály 10 kr, Balogh Mihályné 10 kr, Szilágyi Gábor 20 kr, Kovács Péter 30 kr, Papp István 20 kr, Aranyász Józsefné 10 kr, Jobbágy Gergely 10 kr, Kerekgyártó Bálint 10 kr, Szabó Sándor 20 kr, Nagy József 20 kr, Sipos István 10 kr, Ugyanott 10 kr, Krasznay Mihály 10 kr, Gonda István 10 kr, Orbán Péterné 10 kr, Szilágyi Mihály 10 kr, Ugyanott 6 kr, Nagy József 30 kr, Némethy János 30 kr, Györfly 50 kr, Nagy Tamás 20 kr, Piász Sándor 50 kr, Fodor Gábor 10 kr, Pethő István 22 kr, Madar Mihály 20 kr, Varga István 10 kr, Vértesi István 1 fr, Kovács István 20 kr, Boeskey József 10 kr, Csórsz Sándor 10 kr, Báthory Gábor 10 kr, Ugyanott egy esigány 16 kr, Gulyás Mihály 1 fr, Hajnal Istvánné 10 kr, Ugyanott 10 kr, Vitáriás Péterné 30 kr, Ugyanott 20 kr, Dézsi Péter 30 kr, Mézey Gábor 1 frt 40 kr, Király János 10 kr, Fazekas Istvánné 10 kr, Keller János 10 kr, Ugyanott 10 kr, Gáll Gábor 1 fr, Bajk András 20 kr, Nagy József 50 kr, Sárga Jakab 1 fr, Kálmán János 40 kr, Faragó István

50 kr, Nagy József 50 kr, Nagy Sándor 40 kr, Szabó Sámuel 10 kr, Cripkó József 20 kr, Bikfalvi Péter 20 kr, Beke 8 kr, Rihari Ferencz 50 kr. — 47 frt 72 kr.

Nagy Mihály 50 kr, Veréb József 50 kr, Boros Pálné 40 kr, Katona András 40 kr, Bokor András 40 kr, Tamás Mihály 40 kr, Pethő Ferencz 20 kr, Katona Gábor 40 kr, Kovács Andrásné 10 kr, Mészáros Sámuel 40 kr, Karádi József 20 kr, Pósalaki András 30 kr, Ormós József 20 kr, Geréb István 10 kr, Kálmán János 20 kr, Szabó István 40 kr, Ugyanott 20 kr, Balogh Györgyné 20 kr, Kántor János 20 kr, Ugyanott 10 kr, Vigh Istvánné 9 kr. — 4 frt 39 kr.

Kerek Sámuel 5 kr, Nagy János 10 kr, László István 3 kr, Kozma Imre 20 kr, Varjas József 6 kr, Labonecz János 10 kr, Vad István 10 kr, Rácz Mihály 10 kr, Csáthi János 20 kr, Csóka István 10 kr, Kerékgyártó Mihály 10 kr, Törös János 10 kr, Kovács Ferencz 40 kr, Süllő Jánosné 10 kr, Sallai Mihály 10 kr, Szabó József 20 kr, Dávid János 50 kr, Kiss Józsefné 10 kr, Némethi István 10 kr, Kolozsvári János 20 kr, Nagy Ferenczné 10 kr, Böszörményi József 50 kr, Kiss János 40 kr, Korda Gábor 10 kr, Pólyák Pál 5 kr, Márki János 6 kr, Nagy Gábor 5 kr, Csapó János 6 kr, Sipos János 40 kr, Teremi János 20 kr, Pataki István 10 kr, Barla János 40 kr, Piskóti József 40 kr, Tóth Jánosné 20 kr, Szegedi János 10 kr, Pál István 10 kr, Szepesi Péter 10 kr, Balázs István 20 kr, Vedres István 10 kr, Vedres Mihályné 20 kr, Bör Péter 10 kr, Vedres Bálint 20 kr, Móré Mihály 40 kr, Kiss István 6 kr, Kolozsvári János 10 kr, Tóth István 10 kr, Pataki Mihály 10 kr, Szikszay Pálné 10 kr, Mester István 1 fr. — 7 frt 42 kr.

Báthory Bálint 1 fr, Komlósy Imrené 6 kr, Portörő Bálint 20 kr, Balogh József 40 kr, Juhász Ferencz 40 kr, Vásári József 40 kr, Kálmán József 40 kr, Lakatos János 40 kr, Vigh Sándor 40 kr, Keresztesy Mihály 9 kr, Röff Ferencz 40 kr, Major János 40 kr, Bányay Pál 40 kr, Deák István 10 kr, Tökés Imre 40 kr, Horváth Mihály 40 kr, Faragó Mihály 40 kr, Rácz Jánosné 40 kr, Juhász Mihály 20 kr, Kovács János 10 kr, Lénart Imre 40 kr, Nagy Istvánné 10 kr, Gombos István 10 kr, Baróthi Istvánné 10 kr, Bajik Bálint 10 kr, Tóth Jánosné 10 kr, Balla Károly 50 kr, Szilágyi Ferencz 10 kr, Kéki István 40 kr, Egyvalaki 10 kr, Csontos Ferencz 20 kr, Egyvalaki 10 kr, Nagy Mihály 8 kr, Kassay Pál 10 kr, Török Sándor 40 kr, Móré István 5 kr, Zsádányi Ferencz 40 kr, Nagy István 40 kr, Balogh Gábor 8 kr, Tóth Andrásné 40 kr, Horváth István 20 kr, Takács Ferenczné 40 kr, Jóna Bálint 20 kr, Bakos Sándor 20 kr, Mónus András 40 kr, Kálmán Istvánné 10 kr, Turi Jánosné 10 kr. — 6 frt 56 kr.

Báthory Gábor 1 fr, Gyöngyösi János 40 kr, Balog Péter 20 kr, Kabay József 20 kr, Kovács István 40 kr, Kovács Mihály 8 kr, Nádudvari Józsefné 20 kr, Bányai Gábor 40 kr, Sipos István 20 kr, Rácz Jánosné 1 fr, Bagoly János 40 kr, Szarvas István 10 kr, Pávai Gábor 25 kr, Oláh Gergely 10 kr, Szilágyi János 50 kr, Kecskeméti György 40 kr, Kiss Gergely 1 fr, Nagy Istvánné 20 kr, Faragó István 20 kr, Kovács István 10 kr, Boeska Mihályné 10 kr, Pomor István 10 kr, Bihari Mihály 20 kr, Bujdosó Sándor 50 kr, Félegyházi János 50 kr, Berényi Józsefné 40 kr, Körössy Mihály 50 kr, Frank Antal 50 kr, Bajik János

50 kr, Barczáné 40 kr, Péntek Bálint 20 kr, Varga Mihály 10 kr, Deli Mátyás 10 kr, Varga Imre 10 kr, Sz. I. né 2 fr, Juhász Mihályné 40 kr, Bihari Istvánné 20 kr, Mezei István 50 kr, Nagy Sándor 20 kr, Kabai Gábor 10 kr, Faragó András 30 kr, Vetési Mihály 20 kr, Szilágyi Ferenczné 40 kr, Kuczik Ferencz 1 fr, Bihari Istvánné 20 kr, Boldog István 20 kr, Podor Sándor 20 kr, Gógány Sándor 20 kr, Boka Károlyné 20 kr, Laky Imre 1 fr, Egyvalaki 20 kr, ifj. Kuczik Ferencz 1 fr, Harangi Györgyné 1 fr, Jobbágy András 20 kr, Iczik Lajos 20 kr, Magi János 40 kr, Farkas Gáborné 40 kr, Molnár Györgyné 1 fr, Derzsi József 20 kr, Ujhelyi József 10 kr. — 21 frt 13 kr.

Szigeti István 50 kr, Gyöngyösi István 20 kr, Sallay Mihály 10 kr, Juhász Mihály 10 kr, Zong János 20 kr, Karacs Gábor 40 kr, Herczeg József 20 kr, Bányai János 10 kr, Kovács István 20 kr, Szekrényesi István 10 kr, Boldog Sándor 10 kr, Balogh András 30 kr, Nagy Sándor 10 kr, Szönyi János 40 kr, Vékony Mihály 10 kr, Orbán Lajos 40 kr, Nagy Sándor 20 kr, Boldog Péter 10 kr, Péntek István 40 kr, Iklódi András 9 kr, Nagy Gábor 20 kr, Asztalos István 10 kr, Boldog János 20 kr, Pomor György 10 kr, Szalay János 20 kr, Báthory Gábor 40 kr, Váry István 20 kr, Bányai Gábor 20 kr, Nagy István 20 kr, Sallay Mihály 20 kr, Simon József 40 kr, Bányai Sámuel 10 kr, Nagy Ferencz 10 kr, Takács Mihály 10 kr, Tóth Bálint 30 kr, Nagy Mihály 40 kr, Szabó József 50 kr, Böszörményi Gábor 40 kr, Tóthfalusi István 14 kr, Török Gábor 40 kr, Szőke János 30 kr, id. Papp István 10 kr. — 8 frt 3 kr.

A 13—18 számokban közlöttek egész összege 2188 frt 79 1/2 kr. és 2 darab cs. arany.

Kiigazítás: A 150-dik lap második hasáb második bekezdés negyedik sorában, Szabó L. neve után kr helyett forint olvasandó.

Péterliai színház.

Apr. 9. Prielle Kornélia 5-dik föllépteül. A szerencse gyermeke. Birchpfeifer 5 felv. színműve. Tele színház, általában kielégítő előadás.

Apr. 10. Ilka: az utolszor föllépő Térey Antonia jutalmul, szokott szerep — osztással adatott. Ha tekintetbe vesszük, hogy e dalmü ezen előadásra alig próbáltatott, nem csodálhatni, hogy igen gyöngén ütött ki. Szomorú árnyat vet a zenekarra, midőn a dalmü folyamában, az első hegedüs kénytelen hátra fordulni, s abba hagyva a primót, a secundóknak mintegy vonója alá ragni a hangokat; még szomorubbát, midőn egyik megyen előre a rendes ütenyszerint, egy másik ujoncz elmarad, s con amore más ütenybe vág; a legszomorubbát, midőn a különböző hangszerek jól összhangolva nincsenek. Nehányszor már figyeztettük az illetőt, hogy fölvonások között hangoltasson, mert a fuvószerék föl, a vonóhangszerek lejjebb szoktak szállani; de figyeztetésünknek semmi sikere nem volt. Hallottuk ugyan egy közreműködött énekestől állítatni, hogy itt még ily jól Ilka soha sem adatott, — de mi állítjuk egész vakmerőséggel, hogy ily silányul még soha. Többi közt Mezei a zenénél majd mindig magasabban tartá hangját; Reszler kedvetlenül, léhán énekelt; maga a jutalmazott szépen dallá bár egyes áriáit, az

utolsó felvonásban azonban csaknem kimerültnék látszott; — Foltényi ismét aljas comicumba esett a bölcső és gyermekcsoportot jelelő izléstelen mimikája által, Baráthy az okmány furcsálkodni akaró eltépésével ismét rontotta az illúsiót, s elvonta a figyelmet a szép magándaltól stb. — Nézők szép számmal; a jutalmazott, koszorukat s egy értékes gyémántgyűrűt kapott emlékül.

Apr. 11. Prielle Kornélia javára. A szilárd nők. Sárdou vigjátéka. — Idegen eszmék, és idegen alakok, melyeknek még a tér távolsága sem képes a valószínűséget megadni, melyekből a divatossá lett színműró sem tudott kielégítő egészet teremteni. — A jutalmazott, ki ma Klára szerepében mutatta be művészetét, s különösen fiatal növendékeinek, egy-két ellenállhatlan szó által a rossz utról visszatérítése, és az uti készülődés jeleneteiben kitünő volt, virág és tapsözönnel jutalmaztatott. — Mellette szintársulatunk jelesbjei elismerésre méltóan működtek. Meg kell említnünk a csinos kis színlapokat, melyeket a városi nyomda, a művészöntisztelőre nyomtatott, egy bársonyba kötött diszpéldányt a művésznőnek kézbesítettvén.

Apr. 12. István, első magyar király.

Apr. 13. Avarászfátyol.

14. István, első magyar király.

Apr. 15. Baráthy Sándor jutalmaul Gemma di Vergy, Donizetti 3 felvonásos nagy operája, e színpadon először. Mezei (Vergy gróf) gyakran ismét magasban énekelt a kellenél, s e hibába a jutalmazott (Guido) is bele esett; többnyire akkor történik ez meg, ha a hangnak tulerőt adni akarnak; inkább kevésbé erős, de a zenével egyezőbb hang! Reszler (Tamás) meglehetősen énekelt, de ama szép dalt: „elraboltál forró napomtól stb. kevés hatállyal adá; külsőjére kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy a barna arab arcához, a szőke haj sehogysem illt. Hunyady László rövid hajjal; forró égélj alatt született a rab igen szőke fővel, Gara Mária, kinek hollószin hajától érzeleg mátkája, tulszőke fűttökkel; 70 éves nagyanyó, redőtlen, sima, telt arczzal; Oroveso hószakál s bajusz fölött szénfekete szemölddel, a leggyöngébb kifejezést használva bottások; — ohajtandó hogy az ilyenekre a rendezőség több figyelmet fordítson. Sanea Anna (Gemma) különösen az első felvonásban, szokottnál jobban énekelt; általában az egész dalmű, tekintve, hogy először adatott, meglehetősen sikerült; nézők közép számmal; a jutalmazott koszorúval üdvözlötetett. — A színlapon Varázs függöny állt Város helyett, mert rajta Várost láttunk ugyan, de Varázst nem.

Apr. 16. Lignerolles Lutza. — Az elévülhetlen jelenségű dráma, az utólszor fellépett Prielle Kornélia valóban művészi játéka mellett, nagy hatást csinált. A közönség a színház minden zugát betöltötte, számos megjelenése által fejezve ki rokonszenvét az előtte oly sok élvezetes előadásról ismeretes vendég s az ezuttal bucsut vett szintársulat iránt.

A szerkesztő izenete.

Javelinnek helyben. — A beküldött cikket közölni szándékozunk. De szükséges, hogy ön magát velünk érintkezésbe tegye, részint nyelvészeti változtatások, részint pedig később előfordulható kérdések megvitatása végett. Általában kérjük t. cz. dolgozó társainkat: ne tartózkodjanak neveiket velünk közölni; meg lehetnek győződve, hogy ha kívánják, az nálunk szigorú titokban marad.

Szász Károlynak, Kunszentmiklóson. Köszönet a becses küldeményért, melylyel az új folyam első számát fogjuk érdekesíteni, és a jó tanácsért, melyet hasznunkra fordítani igyekezzünk. — A keresztkötetést nem merjük tanácsolni, de ha mégis . . . rajtunk nem mulik.

Lisnyai Kálmánnak. Mikor fogsz már a Parnassus tetejéről, a Hortobágy síkjára letekíteni?

Mai számunk a Husvétünnepek miatt késelt egy nappal. — A jövő folyam első száma május 2-kán fog megjelenni. — Előfizetési ára: 8 hónapra 3 frt 30 kr, 4 hónapra 1 frt 70 kr.

Nyilt-ér. Értesítés.

A debreczeni István gőzmalom társulatnak folyó év Martius 9-kén tartott közgyűlése, a múlt évi tiszta jövedelemből, egy egész 105 afrtos részvényre, 30 frt osztalékot határozván kiadni: a részvényesek ezennel értesítetnek, hogy osztalékaikat eredeti részvényeik előmutatása mellett f. év April 1-ső napjától kezdve, December 31-dikéig, a társulati pénztárból bármikor kivehetik; — ezen határidő alatt ki nem vett osztalékok, az alapszabályok szerint a társulat tulajdonává válván, azoknak hazai jótékony célra fordításáról, a jövő évi közgyűlés fog rendelkezni.

Debreczen Martius 20. 1862.

Komlóssy Imre mk. társulati elnök.
Vincze Viktor mk. jegyző.

Piacziárak april. 15-kén.

Középár: 1 Pozsonyi mérő tiszta buza 3 f. 30 kr. — Kétszeres 3 f. 20 kr. — Rozs 2 f. 40 kr. — Árpa 1 f. 60 kr. — Zab 1 f. 20 kr. — Tengeri 3 f. — kr. — Köles 3 f. 20 kr. — Kása 5 f. 20 kr. — Egy mázsa szalonna 30—31 frt. — kr. — Egy font marhahus 19 kr.

Kiadja a debreczeni Színügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.